

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a șasea)

28 ianuarie 2015*

„Trimitere preliminară — Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții — Transfer de întreprinderi — Menținerea drepturilor lucrătorilor — Interpretarea Directivei 2001/23/CE — Cedent care face obiectul unei proceduri de insolvență — Garanție pentru cesionar că nu își va asuma anumite datorii ale întreprinderii cedate”

În cauza C-688/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona (Spania), prin decizia du 11 decembrie 2013, primită de Curte la 27 decembrie 2013, în procedura inițiată de

Gimnasio Deportivo San Andrés SL, în lichidare,

cu participarea:

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

Fondo de Garantía Salarial,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, și domnii A. Borg Barthet și F. Biltgen (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Gimnasio Deportivo San Andrés SL, în lichidare, de G. Atarés París, administrator judiciar;
- pentru Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), de M.F. Mijares García-Pelayo, în calitate de agent;
- pentru guvernul spaniol, de L. Banciella Rodríguez-Miñón, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de J. Enegren și de R. Vidal Puig, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: spaniola.

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO L 82, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 20).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri inițiate de Gimnasio Deportivo San Andrés SL, societate în lichidare (denumită în continuare „Gimnasio”), cu privire la problema stabilirii datorilor acesteia pe care entitatea cesionară putea fi autorizată să nu le suporte în urma transferului activităților primei societăți către cea de a doua.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2001/23:
„Prezenta directivă se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni.”
- 4 Articolul 2 din directiva menționată prevede la alineatul (1):
„În sensul prezentei directive:
(a) «cedent» reprezintă orice persoană fizică sau juridică care, printr-un transfer în sensul articolului 1 alineatul (1), își pierde calitatea de angajator în ceea ce privește întreprinderea, unitatea sau partea de întreprindere sau de unitate;
(b) «cesionarul» reprezintă orice persoană fizică sau juridică care, printr-un transfer în sensul articolului 1 alineatul (1), dobândește calitatea de angajator în ceea ce privește întreprinderea, unitatea sau partea de întreprindere sau unitate;
[...]
(d) «lucrător» reprezintă orice persoană care, în statul membru respectiv, este protejată ca lucrător în cadrul legislației naționale privind ocuparea forței de muncă.”
- 5 Articolul 3 din Directiva 2001/23, care figurează în capitolul II din aceasta, intitulat „Menținerea drepturilor lucrătorilor”, are următorul cuprins:
„(1) Drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului.

Statele membre pot prevedea ca, după data transferului, cedentul și cesionarul să fie responsabili, împreună și separat, de obligațiile care au decurs anterior datei transferului dintr-un contract de muncă sau dintr-un raport de muncă existent la data transferului.

[...]

(3) După transfer, cesionarul menține condițiile de muncă convenite printr-o convenție colectivă, în aceleași condiții aplicabile cedentului în cadrul aceluși acord, până la data rezilierii sau expirării convenției colective sau a intrării în vigoare sau a aplicării unei alte convenții colective.

Statele membre pot limita perioada de menținere a condițiilor de muncă, sub rezerva ca această perioadă să nu fie mai mică de un an.

(4)

(a) Cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, alineatele (1) și (3) nu se aplică drepturilor lucrătorilor la prestații pentru limită de vârstă, invaliditate sau de supraviețuitor, în cadrul unor sisteme suplimentare de pensii ale unor organizații profesionale sau confederative, existente în afara sistemelor legale de securitate socială ale statelor membre.

(b) Chiar și atunci când statele membre nu prevăd, în conformitate cu litera (a), că alineatele (1) și (3) se aplică unor asemenea drepturi, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a proteja interesele lucrătorilor și ale persoanelor care nu mai fac parte din afacerea cedentului la data transferului, cu privire la drepturile care îi îndreptățesc imediat sau în perspectivă să primească prestații de limită de vârstă, inclusiv prestațiile acordate supraviețuitorilor, în cadrul sistemelor suplimentare prevăzute la litera (a).”

6 Articolul 4 din aceeași directivă prevede la alineatul (1) prima teză că „[t]ransferul unei întreprinderi, unități sau al unei părți din întreprindere sau unitate nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau cedent”.

7 Potrivit articolului 5 din Directiva 2001/23, care face parte de asemenea din capitolul II din aceasta:

„(1) Cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, articolele 3 și 4 nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate, în care cedentul face obiectul unei proceduri de faliment sau al altor proceduri asemănătoare de insolvență, instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente (care poate fi un judecător sindic autorizat de o autoritate competentă).

(2) În cazul în care articolele 3 și 4 se aplică unui transfer care se desfășoară în timpul unor proceduri de insolvență instituite în legătură cu un cedent (indiferent dacă aceste proceduri au fost sau nu instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului) și cu condiția ca aceste proceduri să se desfășoare sub supravegherea unei autorități publice competente (care poate fi un judecător sindic desemnat conform legislației naționale), un stat membru poate prevedea că:

(a) sub rezerva articolului 3 alineatul (1), obligațiile cedentului care decurg din orice contract de muncă sau raport de muncă și plățile înainte de transfer sau înainte de deschiderea procedurilor de insolvență nu sunt transferate cesionarului, cu condiția ca asemenea proceduri, conform legislației statului membru respectiv, să creeze un sistem de protecție cel puțin echivalent cu cel stabilit în situații reglementate de Directiva 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția salariaților în cazul insolvenței angajatorului [JO L 283, p. 23, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 197]

și sau alternativă că

(b) cesionarul, cedentul sau persoana sau persoanele ce îndeplinesc funcțiile cedentului, pe de o parte, și reprezentanții salariaților, pe de altă parte, pot cădea de acord asupra unor schimbări ale condițiilor de muncă ale salariaților, în măsura în care legislația sau practica curentă permit acest lucru, astfel încât să se garanteze încadrarea în muncă a acestora, asigurând supraviețuirea întreprinderii, unității sau a părții de întreprindere sau de unitate.

(3) Un stat membru poate aplica alineatul (20) litera (b) pentru orice transfer în cazul în care cedentul se află într-o criză economică gravă definită de legislația națională, cu condiția ca această situație să fie declarată de către o autoritate publică competentă și să fie deschisă controlului judiciar, cu condiția ca aceste dispoziții să fie deja în vigoare în legislația națională la 17 iulie 1998.

[...]

(4) Statele membre iau măsuri adecvate pentru a preveni folosirea abuzivă a procedurilor de insolabilitate care au drept scop privarea lucrătorilor de drepturile care rezultă din prezenta directivă.”

8 Articolul 8 din aceeași directivă prevede:

„Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului statelor membre de a aplica sau de a adopta acte cu putere de lege și acte administrative mai favorabile pentru salariați sau de a promova ori de a permite convenții colective sau acorduri încheiate între partenerii sociali mai favorabile salariaților.”

Dreptul spaniol

9 Transferul întreprinderii este reglementat prin Decretul regal legislativ 1/1995 din 24 martie 1995 privind aprobarea textului revizuit al Legii referitoare la statutul lucrătorilor (Estatuto de los Trabajadores, BOE nr. 75 din 29 martie 1995, p. 9654), în versiunea care rezultă din Legea 12/2001 din 9 iulie 2001 (BOE nr. 164 din 10 iulie 2001, p. 24890, denumit în continuare „Statutul lucrătorilor”).

10 Articolul 44 alineatul 1 din Statutul lucrătorilor prevede:

„Transferul unei întreprinderi, al unui punct de lucru sau al unei unități de producție autonome ale acestei întreprinderi nu determină, ca atare, încetarea raportului de muncă; noul angajator se subrogă în drepturile și obligațiile angajatorului precedent în ceea ce privește contractul de muncă și asigurările sociale, inclusiv în angajamentele referitoare la pensii, în condițiile prevăzute în reglementarea specifică aplicabilă și, în general, în toate obligațiile în materie de protecție socială complementară pe care le va fi subscris cedentul.”

11 Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 57 bis din Statutul lucrătorilor, în cazul unei proceduri colective, condițiile specifice prevăzute în Legea 22/2003 din 9 iulie 2003 privind falimentul (Ley 22/2003 Concursal, BOE nr. 164 din 10 iulie 2003, p. 26905), în versiunea care rezultă din Legea 38/2011 din 10 octombrie 2011 (BOE nr. 245 din 11 octombrie 2011, denumită în continuare „Legea falimentului”), se aplică în cazul modificării, suspendării și încetării colective a contractelor de muncă și în caz de transfer al întreprinderii.

12 Legea privind falimentul prevede două soluții posibile pentru procedura insolvenței, și anume acordul sau lichidarea. În faza lichidării se aplică articolele 148 și 149 din această lege și acestea prevăd un regim juridic diferit în funcție de împrejurarea dacă a fost sau nu a fost elaborat și aprobat un plan de lichidare.

- 13 Articolul 148 alineatul 1 din Legea privind falimentul prevede că, atunci când se deschide faza lichidării, administratorul judiciar trebuie să prezinte instanței un plan de lichidare și precizează, în legătură cu acest plan, că ori de câte ori este posibil „va trebui analizată oportunitatea înstrăinării unitare a totalității sau a unei părți a întreprinderilor, a exploatărilor și a oricăror alte unități de producție de bunuri și de prestare de servicii, care aparțin societății supuse procedurii de insolvență”.
- 14 Alineatul 2 al aceluiași articol 148 prevede că planul de lichidare trebuie să fie aprobat de instanță, care poate „introduce modificări în acest plan sau poate accepta lichidarea în conformitate cu normele supletive” stabilite la articolul 149 din Legea privind falimentul.
- 15 Potrivit articolului 149 menționat:

„1. În cazul în care niciun plan de lichidare nu este aprobat sau, dacă este cazul, pentru aspectele care nu au fost prevăzute într-un astfel de plan, operațiunile de lichidare se desfășoară potrivit următoarelor norme:

- a) ansamblul întreprinderilor, exploatărilor și altor unități producătoare de bunuri sau prestatoare de servicii care aparțin debitorului trebuie să fie cedate ca un tot, cu excepția cazului în care instanța apreciază, ca urmare a raportului administratorului judiciar, că un partaj prealabil sau cesiunea separată a tuturor elementelor ori a unei părți a acestora satisface în mai mare măsură interesele masei creditorilor. Cesiunea totalității sau, după caz, a fiecărei unități de producție se realizează prin vânzare la licitație și, dacă aceasta este fără rezultat, instanța poate dispune cesiunea directă.

[...]

2. Din punctul de vedere al raporturilor de muncă, există un transfer al întreprinderii în cazul în care cesiunea prevăzută la alineatul 1 litera a) conduce la menținerea identității unei entități economice, definită ca ansamblul mijloacelor structurate în vederea continuării unei activități economice principale sau accesorii. În acest caz, instanța poate decide că dobânditorul nu se subrogă în obligația de plată a salariilor restante sau a indemnizațiilor anterioare cesiunii și care au fost preluate de Fondo de Garantía Salarial (Fondul de Garantare a Salariilor) în conformitate cu articolul 33 din Statutul lucrătorilor. În mod similar, pentru a garanta viabilitatea viitoare a activității și menținerea raporturilor de muncă, cesionarul și reprezentanții personalului pot încheia acorduri de modificare a condițiilor colective de muncă.

3. Prin ordonanța de aprobare a cesiunii sau a transmiterii bunurilor sau a drepturilor realizate pe cale separată, pe loturi sau ca parte dintr-o întreprindere sau dintr-o unitate de producție, se dispune anularea tuturor sarcinilor anterioare deschiderii procedurii colective de insolvență ce au fost constituite în favoarea creditorilor care și-au declarat creanțele și care nu beneficiază de privilegii speciale, în conformitate cu articolul 90.”

- 16 Potrivit instanței de trimitere, a unsprezecea dispoziție finală din Legea falimentului, care modifică Legea fiscală generală 58/2003 (Ley 58/2003 General Tributaria) din 17 decembrie 2003 (BOE nr. 302 din 18 decembrie 2003, p. 44987) prevede în mod expres că transferul sub aspect fiscal sau extinderea răspunderii nu se aplică dobânditorilor exploatărilor sau activităților economice aparținând debitorului supus unei proceduri de insolvență, atunci când achiziția se efectuează în cadrul acestei proceduri. Legislația în materia securității sociale nu conține însă nicio dispoziție echivalentă.

- 17 Legea generală privind securitatea socială (Ley General de la Seguridad Social), în versiunea consolidată aprobată prin Decretul regal legislativ 1/1994 din 20 iunie 1994 (BOE nr. 154 din 29 iunie 1994, p. 20658, denumită în continuare „LGSS”), conține un articol 127, intitulat „Cazuri speciale de răspundere pentru plata prestațiilor”, al cărui alineat 2 are următorul cuprins:

„În cazurile de transfer al proprietății exploatației, a întreprinderii sau a unității comerciale, dobânditorul răspunde în solidar cu fostul proprietar sau cu moștenitorii acestuia pentru plata prestațiilor datorate anterior acestui transfer. O răspundere similară există între angajatorul cedent și cesionar în cazul punerii temporare la dispoziție a forței de muncă, chiar dacă aceasta a avut loc cu titlu gratuit sau nelucrativ.”

- 18 Articolul 15 din LGSS, cu modificările ulterioare, intitulat „Caracterul obligatoriu [al cotizațiilor]”, prevede la alineatul 3:

„Sunt responsabile pentru îndeplinirea obligației de plată a cotizațiilor și pentru plata celorlalte resurse ale securității sociale persoanele fizice sau juridice ori entitățile lipsite de personalitate juridică cărora dispozițiile care reglementează fiecare regim sau resursă le impune în mod direct obligația de plată a acestora, precum și persoanele impozabile care răspund în solidar cu titlu subsidiar sau sunt succesori *mortis causa* ai acestora din urmă în temeiul faptelor, omisiunilor, operațiunilor sau actelor juridice care generează această răspundere, în conformitate cu orice dispoziție cu valoare legislativă care face referire sau nu exclude în mod expres obligațiile de securitate socială, ori acorduri sau convenții care nu sunt contrare legilor. Această răspundere solidară cu titlu subsidiar sau *mortis causa* este angajată în conformitate cu procedura de recuperare prevăzute de prezenta lege și de decretele de aplicare ale acesteia.”

- 19 Articolul 104 din LGSS, cu modificările ulterioare, intitulat „Persoana responsabilă [pentru plată]”, prevede la alineatul 1:

„Angajatorul este responsabil de respectarea obligației de plată și va plăti în totalitate contribuția proprie și pe cea a salariaților săi.

Răspund de asemenea în solidar cu titlu subsidiar sau *mortis causa* persoanele sau entitățile lipsite de personalitate juridică la care fac referire articolul 15 și articolul 127 alineatele 1 și 2 din prezenta lege.

Răspunderea solidară pentru transmiterea proprietății asupra exploatației, unității industriale sau unității comerciale prevăzută la articolul 127 se extinde la totalitatea datoriilor născute anterior transmiterii. Se consideră că această transmitere există chiar și atunci când este vorba despre o societate cu participarea lucrătorilor sau cu lucrători asociați («sociedad laboral») care continuă activitatea exploatației, a unității industriale sau a unității comerciale, indiferent dacă această din urmă societate este sau nu este constituită din lucrători care au lucrat în serviciul angajatorului anterior.

În ipoteza în care angajatorul este o societate sau o entitate care a fost dizolvată sau lichidată, obligațiile sale în ceea ce privește cotizațiile datorate la sistemul de securitate socială și care nu sunt îndeplinite sunt transmise asociaților sau deținătorilor de participații la capital care răspund în solidar pentru plata acestora, în limita valorii cotei de lichidare care le revine.

[...]”

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

- 20 Gimnasio este o societate comercială care avea ca activitate principală gestionarea Escuela Laia, un colegiu frecventat de peste 150 de elevi.

- 21 Prin ordonanța din 2 septembrie 2013, Gimnasio a fost plasată în regim de reorganizare judiciară.
- 22 Autoritatea judiciară competentă a aprobat, prin ordonanța din 15 octombrie 2013, adjudecarea Escuela Laia către Institució Pedagógica Sant Andreu SL, o societate constituită de un grup de profesori din cadrul colegiului și care era singura care a prezentat o ofertă de cumpărare. Societatea menționată s-a angajat să mențină activitatea Gimnasio și să preia contractele de muncă ale salariaților acesteia.
- 23 În conformitate cu această ordonanță, adjudecarea respectivă a avut loc „sub rezerva următoarelor condiții:
- 1) În termen de maximum 45 de zile lucrătoare de la notificarea prezentei ordonanțe, se va proceda la stabilirea sumelor care sunt datorate, cu orice titlu, salariaților, cu scopul de a le prezenta Fondo de Garantía Salarial (Fondul de Garantare Salarială), pentru ca acesta să își asume efectuarea plăților în conformitate cu articolul 33 din Statutul lucrătorilor.

[...]

- 5) Se autorizează în mod expres cesiunea contractelor referitoare la exploatarea unității de producție pe care societatea în lichidare le poate avea cu terții, în special a contractelor de mandat, de intermediere a vânzării, de franciză, de închiriere a imobilelor în zona urbană și de furnizare sau de prestare de servicii. Dobânditorul informează tribunalul comercial cu privire la orice dificultate care ar putea apărea în cursul cesiunilor.

Se convine, în mod expres, că cesiunea anulează toate sarcinile și datoriile care pot greva activele cedate, cu excepția celor referitoare la privilegiile speciale care figurează în raportul final. Dobânditorul nu preia, așadar, nicio altă datorie, cu excepția celor menționate în propria ofertă fermă și potrivit clauzelor prevăzute în aceasta din urmă, iar dobânditorul sau entitatea desemnată de acesta nu își asumă datoriile fiscale anterioare ale societății în lichidare și nici obligațiile anterioare, și anume datoriile pe care societatea în lichidare ar putea să le aibă față de Tesorería General de la Seguridad Social (Trezoreria Generală a Securității Sociale, denumită în continuare „TGSS”). Prezenta ordonanță se comunică Agencia Estatal de Administración Tributaria [Agenția de Stat a Administrației Financiare] și TGSS.

[...]”

- 24 La 25 octombrie 2013, TGSS a introdus un recurs grațios împotriva ordonanței de adjudecare din 15 octombrie 2013, pentru motivul că aceasta încalcă articolul 44 din Statutul lucrătorilor atunci când prevede că cesionarul nu s-a subrogat în datoriile Gimnasio față de sistemul de securitate socială.
- 25 La 21 noiembrie 2013, un grup de foști salariați ai Gimnasio a formulat de asemenea o acțiune împotriva ordonanței menționate.
- 26 Având în vedere incertitudinile existente astfel cu privire la întinderea sarcinilor care trebuie asumate de entitatea cesionară, în prezenta cauză Institució Pedagógica Sant Andreu SL, Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Garanția că persoana care dobândește o întreprindere în stare de insolvență sau o unitate de producție a acestei întreprinderi nu își va asuma datoriile rezultate din datoriile privind asigurările sociale anterioare atribuirii unității de producție sau din obligațiile care rezultă din contractele de muncă anterioare în cazul în care procedura de insolvență generează o protecție cel puțin echivalentă cu cea prevăzută în directivele comunitare se aplică exclusiv obligațiilor aflate în directă legătură cu contractele sau cu raporturile de muncă sau, în cadrul protecției

integrale a drepturilor lucrătorilor și al menținerii locurilor de muncă, această garanție trebuie extinsă la datoriile rezultate din contractele de muncă sau la datoriile față de asigurările sociale anterioare atribuirii către un terț?

- 2) În același cadru al protecției drepturilor lucrătorilor, instanța sesizată cu procedura de insolvență și însărcinată să se pronunțe cu privire la atribuire poate acorda această garanție dobânditorului unității de producție nu numai cu privire la drepturile izvorâte din contractele de muncă, ci și cu privire la datoriile anterioare atribuirii pe care societatea în faliment le-ar putea avea față de lucrătorii cărora le-a încetat raportul de muncă sau cu privire la datorii anterioare față de asigurările sociale?
- 3) În cazul în care un operator dobândește o întreprindere în stare de insolvență sau o unitate de producție a acesteia și se angajează să mențină, în tot sau în parte, contractele de muncă, subrogându-se în cadrul acestora, primește garanția că nu i se vor putea opune sau că nu i se vor putea transfera alte obligații ale cedentului legate de contractele respective sau de raporturile în care se subrogă, în special obligații anterioare izvorâte din contracte de muncă sau datorii anterioare față de asigurările sociale?
- 4) În concluzie, în ceea ce privește transferul unităților de producție sau al întreprinderilor declarate pe cale judiciară sau administrativă în stare de insolvență și în lichidare, Directiva 2001/23 poate fi interpretată în sensul că garantează nu numai protecția contractelor de muncă, ci și certitudinea că dobânditorul nu va trebui să răspundă pentru datoriile anterioare achiziției respectivei unități de producție?
- 5) În măsura în care se referă la transferul întreprinderii, cuprinsul articolul 149 alineatul 2 din Legea falimentului reprezintă reglementarea din dreptul intern impusă de articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva 23/2001 menționată mai sus, pentru ca excepția prevăzută să fie aplicabilă?
- 6) Și, în cazul în care răspunsul la întrebarea anterioară este afirmativ, este necesar ca ordonanța de atribuire dată de instanță în procedura insolvenței împreună cu aceste garanții și asigurări să fie obligatorie, în orice situație, pentru celelalte jurisdicții sau proceduri administrative care ar putea să se îndrepte împotriva noului dobânditor cu privire la datoriile anterioare datei de achiziție, rezultând, prin urmare, că articolul 44 din Statutul lucrătorilor nu poate lipsi de efecte dispozițiile articolului 149 alineatele 2 și 3 din Legea falimentului?
- 7) În cazul în care, dimpotrivă, articolul 149 alineatele 2 și 3 din Legea falimentului nu reprezintă excepția prevăzută la articolul 5 din Directiva 23/2001 regimul prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din directivă se aplică doar drepturilor și obligațiilor izvorâte strict din contracte de muncă sau din rapoarte de muncă în vigoare, motiv pentru care nu trebuie considerate ca fiind transferate dobânditorului, în niciun caz, drepturi sau obligații precum cele derivate din contribuțiile la asigurări sociale sau alte obligații privind contracte de muncă ce au încetat înainte de deschiderea procedurii insolvenței?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 27 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.
- 28 Se impune aplicarea acestei dispoziții în prezenta cauză.

- 29 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, prin intermediul întrebărilor adresate, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă anumite dispoziții din reglementarea statului membru în cauză constituie măsurile necesare în vederea transpunerii Directivei 2001/23 și, în general, dorește să afle dacă aceste dispoziții sunt conforme cu dreptul Uniunii.
- 30 În această privință, trebuie amintit că dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, în cadrul unei proceduri inițiate în temeiul articolului 267 TFUE, Curtea nu este competentă să interpreteze dispozițiile naționale și nici să hotărască dacă interpretarea dată de autoritățile statului membru vizat este corectă (a se vedea printre altele Hotărârea Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 31 De asemenea, nu este de competența Curții, în cadrul competențelor conferite acesteia de articolul 267 TFUE, să se pronunțe asupra compatibilității normelor de drept intern cu dreptul Uniunii (a se vedea printre altele Hotărârea Lombardini și Mantovani, C-285/99 și C-286/99, EU:C:2001:640, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 32 Cu toate acestea, Curtea este competentă să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care pot să îi permită acesteia să aprecieze o asemenea compatibilitate în vederea soluționării cauzei cu care este sesizată (a se vedea printre altele Hotărârea Lombardini și Mantovani, EU:C:2001:640, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 33 În aceste condiții, cele șapte întrebări adresate de instanța de trimitere, care trebuie analizate împreună, trebuie înțelese în sensul că prin acestea se solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2001/23 trebuie interpretată în sensul că se opune ca o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal să prevadă sau să permită ca, în cazul unui transfer de întreprinderi, de unități sau de părți de întreprinderi sau de unități și atunci când cedentul face obiectul unei proceduri de insolvență, cesionarul să fie autorizat să nu suporte sarcinile care incumbă cedentului în temeiul contractelor sau al raporturilor de muncă și nici pe cele aferente sistemului legal de securitate socială, întrucât aceste datorii sunt anterioare datei transferului unității de producție. Această instanță solicită de asemenea să se stabilească dacă împrejurarea că raporturile de muncă au încetat anterior acestei date are vreo incidență în această privință.
- 34 Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie amintit de la bun început că, astfel cum rezultă din considerentul (3) și din articolul 3 din Directiva 2001/23, aceasta urmărește să protejeze lucrătorii, asigurând menținerea drepturilor lor în cazul transferului unei întreprinderi (a se vedea Hotărârea Kirtruna și Vigano, C-313/07, EU:C:2008:574, punctul 36).
- 35 Cu toate acestea, având în vedere diferențele existente în statele membre în ceea ce privește întinderea protecției lucrătorilor în acest domeniu, directiva menționată urmărește reducerea acestor diferențe printr-o apropiere a legislațiilor naționale, fără a prevedea însă o armonizare completă în materie [a se vedea considerentele (4) și (6) ale Directivei 2001/23, precum și Hotărârea Amatori și alții, C-458/12, EU:C:2014:124, punctul 41 și jurisprudența citată].
- 36 După cum reiese din titlul său, capitolul II din Directiva 2001/23 cuprinde, în special la articolele 3-5, normele în materia menținerii drepturilor lucrătorilor.
- 37 Articolul 3 alineatul (1) primul paragraf din directiva menționată prevede principiul potrivit căruia drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului sunt transferate cesionarului.
- 38 Din aceeași perspectivă a menținerii drepturilor lucrătorilor, Directiva 2001/23 prevede, pe de o parte, la articolul 3 alineatul (3) că cesionarul este obligat să mențină, după transfer, condițiile de muncă convenite printr-o convenție colectivă, în aceleași condiții aplicabile cedentului în cadrul aceluși acord, iar aceasta până la data rezilierii sau a expirării acestei convenții ori a aplicării altei convenții colective

(Hotărârea Juuri, C-396/07, EU:C:2008:656, punctul 32). Pe de altă parte, aceeași directivă prevede, la articolul 4 alineatul (1), că transferul unei întreprinderi nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau pentru cedent.

- 39 Aceste norme de protecție trebuie considerate ca fiind imperative în sensul că statelor membre nu le este permis să deroge de la acestea într-un sens defavorabil lucrătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Italia, C-561/07, EU:C:2009:363, punctul 46), sub rezerva excepțiilor prevăzute de directiva însăși.
- 40 În această privință, în primul rând, articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf din Directiva 2001/23 autorizează statele membre să limiteze perioada de menținere a condițiilor de muncă, cu condiția ca aceasta să nu fie mai mică de un an.
- 41 În al doilea rând, articolul 3 alineatul (4) litera (a) din Directiva menționată prevede că, cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, alineatele (1) și (3) ale aceluiași articol nu se aplică drepturilor lucrătorilor la prestații pentru limită de vârstă, invaliditate sau de supraviețuitor, în cadrul unor sisteme suplimentare de pensii ale unor organizații profesionale sau confederative existente în afara sistemelor legale de securitate socială ale statelor membre.
- 42 Trebuie amintit în acest context că Curtea a statuat deja că această din urmă excepție de la aplicarea alineatelor (1) și (3) ale articolului 3 din Directiva 2001/23, care impun cesionarului să mențină drepturile și obligațiile care rezultă pentru cedent din contractul de muncă sau din raportul de muncă, precum și condițiile de muncă convenite printr-o convenție colectivă, trebuie interpretată în mod restrictiv, ținând seama de obiectivul general de protecție a drepturilor lucrătorilor în caz de transfer al întreprinderii urmărit de această directivă (Hotărârea Comisia/Italia, EU:C:2009:363, punctul 30 și jurisprudența citată).
- 43 Astfel, numai prestațiile acordate în afara sistemelor obligatorii de securitate socială care sunt limitativ enumerate la articolul 3 alineatul (4) litera (a) din Directiva 2001/23 pot fi sustrate de la obligația de transfer al drepturilor lucrătorilor (Hotărârea Comisia/Italia, EU:C:2009:363, punctul 32).
- 44 Trebuie subliniat de asemenea că, potrivit articolului 3 alineatul (4) litera (b) din directiva menționată, chiar și atunci când statele membre aplică această excepție, excluderea obligației de transfer prevăzută în această dispoziție trebuie să fie însoțită de adoptarea de către statul membru în cauză a măsurilor necesare pentru a proteja interesele lucrătorilor, precum și ale persoanelor care nu mai fac parte din unitatea cedentului la data transferului, cu privire la drepturile dobândite sau în curs de a fi dobândite de a primi prestații pentru limită de vârstă, inclusiv prestațiile de urmaș, în cadrul sistemelor suplimentare prevăzute la litera (a) a aceluiași alineat (4) (Hotărârea Comisia/Italia, EU:C:2009:363, punctul 31).
- 45 În al treilea rând, statele membre pot, conform articolului 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2001/23, să deroge de la primul paragraf al acestei dispoziții, prevăzând că normele în materia concedierii enunțate la primul paragraf nu se aplică anumitor categorii specifice de lucrători care nu se află sub incidența legislației sau practicii statelor membre în ceea ce privește protecția împotriva concedierii.
- 46 În al patrulea rând, articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 prevede că articolele 3 și 4 din aceasta nu se aplică, în principiu, în cazul transferului unei întreprinderi atunci când cedentul face obiectul unei proceduri de faliment sau al altor proceduri asemănătoare de insolvență, instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente.

- 47 Cu toate acestea, după cum reiese din modul de redactare a articolului 5 alineatele (1) și (2) prima teză, statele membre pot să aleagă însă să aplice articolele 3 și 4 unui transfer de întreprindere care se desfășoară în cadrul unei proceduri de insolvență inițiate față de un cedent și care se află sub controlul unei autorități publice competente.
- 48 Atunci când un stat membru face uz de această aplicare facultativă, articolul 5 alineatul (2) menționat îl autorizează totuși, în anumite condiții, să nu aplice anumite garanții prevăzute la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 atât timp cât a fost inițiată o procedură de insolvență și aceasta se desfășoară sub supravegherea unei autorități publice competente (Hotărârea Comisia/Italia, EU:C:2009:363, punctul 38).
- 49 Astfel, prin derogare de la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23, acest stat membru poate prevedea, în temeiul articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din aceasta, că obligațiile cedentului care rezultă dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă și care sunt datorate înainte de data transferului sau înainte de data deschiderii procedurii insolvenței nu sunt transferate cesionarului, cu condiția ca această procedură să asigure, conform legislației statului membru respectiv, un sistem de protecție cel puțin echivalent cu cel garantat de Directiva 80/987, și/sau că, în măsura în care legislația sau practica în vigoare permit acest lucru, condițiile de muncă pot fi modificate pe cale convențională astfel încât să se garanteze încadrarea în muncă, asigurând supraviețuirea întreprinderii.
- 50 Articolul menționat 5 prevede de asemenea, la alineatul (4), că statele membre trebuie să ia măsurile adecvate pentru a preveni folosirea abuzivă a procedurilor de insolvabilitate care au drept scop privarea lucrătorilor de drepturile care rezultă din Directiva 2001/23.
- 51 În sfârșit, deși, astfel cum s-a menționat la punctul 39 din prezenta ordonanță, normele de protecție stabilite de directiva menționată sunt imperative, sub rezerva excepțiilor prevăzute în mod expres de aceasta, este necesar să se arate că articolul 8 prevede că directiva nu aduce atingere dreptului statelor membre de a aplica sau de a institui un regim mai favorabil lucrătorilor.
- 52 Din considerațiile care precedă rezultă că, în primul rând, Directiva 2001/23 stabilește regula de principiu potrivit căreia cesionarul este ținut de drepturile și de obligațiile care rezultă din contractul de muncă sau din raportul de muncă existent între lucrător și cedent la data transferului întreprinderii. După cum rezultă din modul de redactare și din structura articolului 3 din această directivă, transmiterea către cesionar a sarcinilor care incumbă, la momentul transferului întreprinderii, cedentului ca urmare a împrejurării că acesta are angajați include totalitatea drepturilor acestora din urmă, cu condiția ca drepturile respective să nu intre sub incidența unei excepții prevăzute în mod expres de aceeași directivă (a se vedea prin analogie Hotărârea Beckmann, C-164/00, EU:C:2002:330, punctele 36 și 37).
- 53 Prin urmare, fac parte integrantă din aceste sarcini nu numai salariile și alte prestații datorate lucrătorilor întreprinderii în cauză, ci și plata cotizațiilor la regimul legal de securitate socială care incumbă cedentului, întrucât o asemenea sarcină rezultă din contractele de muncă sau din raporturile de muncă ce creează obligații pentru acesta din urmă. Astfel, după cum rezultă și din articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2001/23, un contract de muncă sau un raport de muncă implică, potrivit directivei menționate, un raport juridic între angajatori și lucrători care are ca obiect reglementarea condițiilor de muncă (Hotărârea Kirtruna și Vigano, EU:C:2008:574, punctul 41).
- 54 În al doilea rând, conform articolului 5 alineatul (1) din aceeași directivă, această normă de principiu nu este aplicabilă în cazul în care, precum în cauza principală, cedentul face obiectul unei proceduri de insolvență și se află sub controlul unei autorități publice competente a statului membru în cauză. Astfel, în această situație, plata creanțelor care rezultă din raportul existent între lucrători și angajatorul în stare de insolvență este garantată acestora în temeiul Directivei 80/987.

- 55 În al treilea rând, fără a aduce atingere acestei derogări prevăzute de Directiva 2001/23, articolul 5 alineatul (1) din aceasta abilitază fiecare stat membru să aplice printre altele articolul 3 din directiva menționată în privința unui transfer de întreprindere desfășurat în cadrul unei proceduri de insolvență inițiate față cedent. Atunci când un stat membru face uz de această posibilitate, alineatul (2) litera (a) al aceluiași articol 5 prevede că statul respectiv este autorizat să deroge de la articolul 3 alineatul (1) din această directivă în sensul că nu sunt transferate cesionarului sarcinile care incumbă cedentului, la data transferului sau a deschiderii procedurii de insolvență, în temeiul contractelor de muncă sau al raporturilor de muncă, cu condiția însă ca în acest stat membru să existe o protecție cel puțin echivalentă cu cea instituită de Directiva 80/987, care impune punerea în aplicare a unui mecanism de garantare a plății creanțelor datorate lucrătorilor în temeiul contractelor de muncă sau al raporturilor de muncă încheiate cu angajatorul insolubil. Această posibilitate de derogare este de natură nu numai să garanteze plata salariilor lucrătorilor vizati, ci și să mențină locurile de muncă ale acestora, asigurând supraviețuirea întreprinderii aflate în dificultate.
- 56 În al patrulea rând, în temeiul articolului 8 din Directiva 2001/23, statele membre pot să prevadă și să aplice orice alt regim în materia transferului de întreprinderi, cu condiția ca acesta să fie mai favorabil lucrătorilor decât cel instituit prin directiva menționată. Astfel, un asemenea mod de a proceda este conform cu obiectivul urmărit de aceeași directivă, după cum s-a amintit la punctul 34 din prezenta ordonanță. Așadar, un stat membru nu este lipsit de posibilitatea de a aplica articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată chiar și în cazul în care un operator preia o întreprindere aflată în stare de insolvență.
- 57 În al cincilea rând, atât din textul Directivei 2001/23, cât și din regimul instituit prin aceasta rezultă că, în afara obligației impuse statelor membre de a proteja drepturile dobândite sau în curs de a fi dobândite ale lucrătorilor care nu mai fac parte din unitatea cedentului la data transferului în ceea ce privește prestațiile prevăzute la articolul 3 alineatul (4) litera (b) din directiva menționată, legiuitorul Uniunii nu a prevăzut norme cu privire la sarcinile cedentului care rezultă din contracte de muncă sau din raporturi de muncă ce au încetat deja la data la care are loc transferul. Cu toate acestea, pentru aceleași motive precum cele enunțate la punctul anterior, un stat membru nu este împiedicat să prevadă transferul unor asemenea sarcini cesionarului.
- 58 În lumina acestor elemente de interpretare a dreptului Uniunii, revine instanței de trimitere sarcina să soluționeze litigiul cu care este sesizată prin aprecierea compatibilității reglementării aplicabile în statul membru vizat cu cerințele acestui drept și prin luarea în considerare a tuturor elementelor care caracterizează situația juridică și factuală care a dat naștere acestui litigiu.
- 59 Având în vedere ansamblul acestor considerații, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că Directiva 2001/23 trebuie interpretată în sensul că:
- în ipoteza în care, în cadrul unui transfer de întreprindere, cedentul face obiectul unei proceduri de insolvență care se desfășoară sub supravegherea unei autorități publice competente și în ipoteza în care statul membru vizat a ales să facă uz de articolul 5 alineatul (2) din directiva menționată, aceasta nu se opune posibilității ca statul membru respectiv să prevadă sau să permită ca sarcinile care rezultă pentru cedent, la data transferului sau a deschiderii procedurii de insolvență, din contracte de muncă sau din raporturi de muncă, inclusiv cele aferente sistemului legal de securitate socială, să nu fie transferate cesionarului, cu condiția ca această procedură să asigure o protecție a lucrătorilor cel puțin echivalentă cu cea instituită prin Directiva 80/987, statul membru respectiv nefiind însă împiedicat să prevadă obligativitatea ca asemenea sarcini să fie suportate de cesionar chiar și în caz de insolvență a cedentului;
  - sub rezerva dispozițiilor prevăzute la articolul 3 alineatul (4) litera (b), directiva menționată nu stabilește obligații în ceea ce privește sarcinile cedentului rezultate din contracte de muncă sau din raporturi de muncă ce au încetat înainte de data transferului, însă aceasta nu se opune posibilității ca reglementarea statelor membre să permită transferul unor asemenea sarcini cesionarului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 60 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități trebuie interpretată în sensul că:

- în ipoteza în care, în cadrul unui transfer de întreprindere, cedentul face obiectul unei proceduri de insolvență care se desfășoară sub supravegherea unei autorități publice competente și în ipoteza în care statul membru vizat a ales să facă uz de articolul 5 alineatul (2) din directiva menționată, aceasta nu se opune posibilității ca statul membru respectiv să prevadă sau să permită ca sarcinile care rezultă pentru cedent, la data transferului sau a deschiderii procedurii de insolvență, din contracte de muncă sau din raporturi de muncă, inclusiv cele aferente sistemului legal de securitate socială, să nu fie transferate cesionarului, cu condiția ca această procedură să asigure o protecție a lucrătorilor cel puțin echivalentă cu cea instituită prin Directiva 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvabilității angajatorului, statul membru respectiv nefiind însă împiedicat să prevadă obligativitatea ca asemenea sarcini să fie suportate de cesionar chiar și în caz de insolvență a cedentului;
- sub rezerva dispozițiilor prevăzute la articolul 3 alineatul (4) litera (b), directiva menționată nu stabilește obligații în ceea ce privește sarcinile cedentului rezultate din contracte de muncă sau din raporturi de muncă ce au încetat înainte de data transferului, însă aceasta nu se opune posibilității ca reglementarea statelor membre să permită transferul unor asemenea sarcini cesionarului.

Semnături